

UZASADNIENIE

W pozwie z dnia 15 maja 2015 roku, skierowanym przeciwko Uniwersytetowi Kardynała S. W. w W., powód – M. O. wniósł o zasądzenie na swoją rzecz kwoty 2.579,31 zł wraz z ustawowymi odsetkami od dnia 8 września 2012 roku do dnia zapłaty oraz o zasądzenie kosztów postępowania według załączonego spisu kosztów.

W uzasadnieniu powód wskazał, że pozwany naruszył przysługujące mu prawa autorskie do Mapy (...) Wydawnictwa (...) poprzez publikację jej fragmentu w serwisie internetowym <http://www.seib.uksw.edu.pl/node/12>.

Stwierdzenie naruszenia nastąpiło poprzez porównanie treści i formy graficznej mapy oryginalnej z fragmentem rozpowszechnianym przez pozwanego. Powód podkreślił też, że na mocy umowy licencyjnej wyłącznej z dnia 13 lutego 2006 roku posiada wyłączne uprawnienie do zezwalania osobom trzecim na rozpowszechnianie fragmentów map metodami poligraficznymi i elektronicznymi, zaś pozwany bezprawnie rozpowszechnił fragmenty mapy i wobec tego żąda zapłaty odszkodowania w wysokości trzykrotności opłaty licencyjnej (pozew k. 2-4).

We wniesionej w dniu 23 czerwca 2015 roku odpowiedzi na pozew (...) Kardynała S. W. w W. wniósł o oddalenie powództwa oraz o zasądzenie kosztów postępowania, w tym kosztów zastępstwa procesowego według norm przepisanych.

W uzasadnieniu stanowiska procesowego strona pozwana podniosła, że powód nie wykazał, że zamieszczony fragment mapy to mapa, do której C. A. C. z/s w Ł. ma pełne prawa autorskie majątkowe i że ta mapa jest objęta licencją wyłączną na rzecz powoda. Mapka, na której wskazano siedzibę Redakcji Studia (...) et B. miała służyć jedynie łatwiejszemu zlokalizowaniu redakcji pisma, a po zgłoszeniu zastrzeżeń przez powoda została natychmiast usunięta ze strony internetowej.

(odpowiedź na pozew k. 22-23).

W piśmie procesowym z dnia 12 sierpnia 2015 roku powód poparł powództwo, wywodząc, że uprawniony z licencji wyłącznej ex lege posiada legitymację do dochodzenia roszczeń z tytułu naruszenia praw autorskich w zakresie objętym umową licencyjną wyłączną. Umowa licencyjna z 13 lutego 2006 r. zawiera postanowienie, że jej przedmiotem są wszelkie programy komputerowe zawierające Mapę Polski lub jej fragmenty, a wymieniony w paragrafie 2 umowy katalog utworów ma charakter przykładowy.

Odnosząc się do kolejnego zarzutu pozwanego, powód wskazał, że mapy ex lege podlegają ochronie prawnoautorskiej jako jedna z kategorii utworów wymienionych enumeratywnie w art. 1 ust. 2 pkt 1 u.p.a., co znajduje potwierdzenie w orzecznictwie sądów powszechnych. Mapa, której bezprawne rozpowszechnianie zarzucił powód pozwanemu, stanowi element programu komputerowego, do którego licencję wyłączną posiada powód. jako taka zaś, podlega kumulatywnej ochronie prawnoautorskiej, nie tylko jako utwór kartograficzny, ale również jako element programu komputerowego. Nadto, z noty copyright programu komputerowego, z którego mapę rozpowszechnił pozwany, jest on efektem pracy wielu osób, ich wkład pracy twórczej poza opracowaniem kartograficznym polegał również na stworzeniu autorskiego projektu graficznego całej mapy i poszczególnych jej elementów. Nie ulega wątpliwości, że fragment utworu również podlega ochronie prawnoautorskiej (pismo procesowe k. 32-33).

Sąd Okręgowy ustalił następujący stan faktyczny:

Powód jest przedsiębiorcą działającym na podstawie wpisu do ewidencji działalności gospodarczej pod firmą (...) z siedzibą w Ł..

W dniu 13 lutego 2006 r. powód zawarł z A. C., działającym pod firmą (...) z siedzibą w Ł., umowę licencyjną wyłączną Nr 5.13.3.2006 na okres dwóch lat, w myśl której powód uzyskał wyłączną licencję na korzystanie z utworów w postaci

cyfrowej mapy Polski oraz wszelkich programów komputerowych zawierających tę mapę lub też jej elementy, a w szczególności do 26 programów komputerowych:

Mapa (...) Mapa (...) Mapa (...), Mapa (...) Mapa (...), Mapa (...), Mapa (...), Mapa (...), Mapa (...), Mapa (...) Atlas Świata 2.0, P.-Wydanie 1, P.-Wydanie 2, Mapa (...) Książką Telefoniczną (...) 1, Mapa (...) z Książką Telefoniczną – Wydanie 2, Mapa (...), Mapa (...), Atlas (...), Multimedialny Atlas (...), (...) Atlas+Mapa Polski-Wydanie 1, (...) Atlas+Mapa Polski-Wydanie 2, (...) Atlas+Mapa Europy, (...) Atlas+Mapa Polski+Mapa Europy, D-Atlas, Pl-Atlas, EU-Atlas, na wyszczególnionych polach eksploatacji, w tym zezwolenia na wykorzystywanie praw zależnych przez udzielanie sublicencji osobom trzecim na utrwalenie i zwielokrotnienie metodą poligraficzną i elektroniczną oraz rozpowszechnianie m.in. w sieci Internet rastrowych obrazów kartograficznych (map) stanowiących przedmiot umowy.

Umowa zawarta została na okres dwóch lat począwszy od daty jej zawarcia za wynagrodzeniem stanowiącym 50 % kwoty uzyskanej przez powoda z tytułu udzielenia sublicencji (umowa licencyjna k.14).

Umowa była następnie trzykrotnie aneksowana na okresy dwuletnie, a w dniu 12 lutego 2014 roku – na okres dalszych 6 miesięcy.

(aneksy k. 15-16)

Zgodnie z cennikiem powoda wykupienie sublicencji w zakresie 1 fragmentu mapy na najkrótszy okres 1 roku , wynosi 699 złotych netto (859,77 zł brutto) (cennik licencyjny k. 17).

W dniu 16 maja 2012 roku powód powziął wiadomość o naruszeniu przez pozwanego przysługujących powodowi praw autorskich do Mapy (...) Wydawnictwa (...) poprzez rozpowszechnianie jednego jej fragmentu w serwisie internetowym <http://seib.uksw.pl/node/12>.

Powód wezwał pozwanego do uregulowania stanu prawnego dotyczącego bezprawnego rozpowszechniania fragmentu mapy w terminie 7 dni od dnia otrzymania wezwania (pismo k. 7).

W odpowiedzi powyższe pismo , pozwany wskazał że nie może ustosunkować się przedstawionych zarzutów , ponieważ :

- nie została wskazana forma prawna firmy (...) i na jakiej podstawie oraz kogo reprezentuje Pani Kierownik BOK, która podpisała pismo z 16 maja 2012 roku ;

- w piśmie stwierdza się że działania (...) Kardynała S. W. w W. naruszają autorskie prawa osobiste mapy , równocześnie nie poddając kto jest autorem mapy i czy firma (...) posiada jego upoważnienie do podjęcia działań w celu ochrony tychże autorskich praw osobistych;

- twierdzenia o posiadaniu przez Wydawnictwo (...) i spółkę (...) autorskich praw majątkowych oraz praw z tytułu licencji przez (...) nie zostały poparte żadnymi dowodami (pismo pozwanego z 30 maja 2012 r. k. 26).

Po otrzymaniu pisma pozwany usunął ze swojej strony internetowej zamieszczoną tam mapę (bezsporne).

W piśmie z 3 lipca 2012 roku pozwany wyraził pogląd, że fragment mapki znajdujący się na stronie internetowej Instytutu (...) w W. nie podlega ochronie prawnoautorskiej , ponieważ mapka jest bardzo prosta, nie zawiera cech kreatywności i indywidualności oraz dotyczy niewielkiego obszaru. Nie była ona oznaczona tzw. notą copywrightowa , wskazującą autora lub właściciela autorskich praw majątkowych (pismo pozwanego z 3.07.2012 r. k. 27).

Fragmenty mapy występujące na stronie internetowej pozwanego są tożsame z mapą, do której prawo autorskie przysługuje powodowi (bezsporne) .

Pismem z 17 sierpnia 2012 roku powód wezwał pozwanego do zapłaty na jego rzecz kwoty 2.579,31 zł w terminie 7 dni od daty otrzymania tegoż wezwania, nie później niż do 7 września 2012 roku (wezwanie k. 9, lista nadawcza k. 10).

W odpowiedzi na wezwanie do zapłaty, pozwany odmówił jej dokonania z uwagi na brak podstaw prawnych (pismo z 12.09.2012 r. k. 28).

Powyższy stan faktyczny Sąd ustalił na podstawie załączonych do akt sprawy dokumentów.

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Powództwo podlegało uwzględnieniu co do zasady.

Wobec zarzutu pozwanego, w pierwszej kolejności rozważenia wymagała kwestia legitymacji procesowej czynnej powoda. W ocenie sądu nie budzi ona wątpliwości. Powód załączył do pozwu umowę licencji wyłącznej dnia 13 lutego 2006 r., z której wywodzi swoje uprawnienia (art. 41 ust. 1 pkt 1 pr. aut.), sporządzoną na piśmie, a zatem spełniającą warunki formalne z art. 53 pr. aut., a z którego to dowodu wprost wynika, że na objętym sporem polu eksploatacji przysługują powodowi prawa do wykorzystywania map wymienionych w § 2 tej umowy. Utworem chronionym pozostaje cyfrowa mapa Polski i wszelkie programy komputerowe zawierające tę mapę, a zawarte w umowie wyliczenie programów komputerowych zawierających poszczególne wersje mapy nie miało charakteru wyczerpującego (użyto zwrotu „w szczególności”).

Przedmiotem prawa autorskiego, a więc utworem, jest każdy przejaw działalności twórczej o indywidualnym charakterze, ustalony w jakiejkolwiek postaci, niezależnie od wartości, przeznaczenia i sposobu wyrażenia (art. 1 ust. 1 pr. aut.).

Art. 1 ust. 2 pkt 1 ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych (tekst jednolity Dz. U. z 2006 r., Nr 90, poz. 631 ze zm.) określając utwory standardowo zaliczane do tzw. utworów piśmienniczych, wymienił wśród nich utwór kartograficzny. Oznacza to, że wszelkie mapy mogą na ogólnych zasadach być przedmiotem ochrony, o ile mają cechy utworu w rozumieniu ustępu pierwszego art. 1.

Ochrony prawnoautorskiej nie pozbawia fakt, iż mapy z istoty rzeczy nastawione są na wierne odtworzenie istniejącej rzeczywistości. Cech indywidualnych, twórczych dopatrzeć się można w decyzjach dotyczących m.in. "zawartości" mapy, (uwzględnianiu bądź pomijaniu elementów odwzorowywanej rzeczywistości), sposobu przedstawienia wybranych elementów, w tym liternictwa, decydujących o czytelności mapy czy planu, plastycznej kompozycji całości (por. Komentarz do art. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych pod redakcją J. Barty i R. Markiewicza, LEX, 2011 - teza 46).

W rozpoznawanej sprawie mapa, której ochrony domaga się powód, posiada cechy utworu w rozumieniu art. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych.

Utwór w rozumieniu art. 1 ust. 1 prawa autorskiego musi łącznie wykazywać dwie cechy - być przejawem działalności twórczej i mieć indywidualny charakter. Przyjmuje się, że sformułowanie "przejaw działalności twórczej" oznacza, że sama myśl ludzka, choćby nawet oryginalna, nie wystarcza, by stała się przedmiotem ochrony prawnej lecz musi być uzewnętrzniona w postaci ustalającej jej treść i formę. Utwór musi być rezultatem działalności o charakterze kreatywnym czyli przedstawiać subiektywnie nowy wytwór intelektu, którą to cechę utworu określa się jako "oryginalność". Z kolei drugą cechą jaką jest indywidualność utworu można testować przez pryzmat statystycznej powtarzalności. Chodzi o odpowiedź na pytanie czy wcześniej takie dzieło już powstało oraz czy jest statystycznie prawdopodobne wytworzenie go w przyszłości przez inną osobę z takim samym rezultatem. W zależności od odpowiedzi, jeśli jest pozytywna mamy do czynienia z pracą rutynową, szablonową, skoro możliwe jest osiągnięcie takiego samego rezultatu. Odpowiedź zaś negatywna przesądza o istnieniu indywidualności dzieła.

Warto też zauważyć, że linia orzecznicza Sądu Najwyższego jeśli chodzi o kwalifikowanie utworu prawnoautorskiego jest zasadniczo dość liberalna i daje się ująć w formułę, że każdy pomysł korzysta z ochrony prawnoautorskiej jeśli jest wystarczająco zindywidualizowany i twórczy oraz jeżeli został utrwalony w jakiegokolwiek postaci.

Mając na uwadze przyjętą w orzecznictwie sądowym wykładnię art. 1 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych nie można mieć wątpliwości, że mapa, do której licencję wyłączną ma powód posiada indywidualny i twórczy charakter, który pozwala objąć ją ochroną prawnoautorską.

Zgodnie z art. 79 ust. 1 pkt 3 ustawy z 4 lutego 1994 roku o prawie autorskim i prawach pokrewnych, w brzemieniu obowiązującym do dnia 30 czerwca 2015 roku (t.j. Dz. U. 2006 nr 90, poz. 631 ze zm. - dalej pr. aut.) uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa, między innymi naprawienia wyrządzonej szkody (a) albo na zasadach ogólnych (b) albo poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej dwukrotności, a w przypadku gdy naruszenie jest zawinione – trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu.

Na mocy **wyroku Trybunału Konstytucyjnego z dnia 26 czerwca 2015 roku wydanego w sprawie o sygnaturze akt SK 32/14**, art. 79 ust. 1 pkt 3 lit. b ustawy z dnia 4 lutego 1994 r. o prawie autorskim i prawach pokrewnych, w zakresie, w jakim uprawniony, którego autorskie prawa majątkowe zostały naruszone, może żądać od osoby, która naruszyła te prawa, naprawienia wyrządzonej szkody poprzez zapłatę sumy pieniężnej w wysokości odpowiadającej - w przypadku gdy naruszenie jest zawinione - trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu, został uznany za niezgodny z art. 64 ust. 1 i 2 w związku z art. 31 ust. 3 w związku z art. 2 Konstytucji Rzeczypospolitej Polskiej.

Niekonstytucyjny przepis utracił moc w dacie opublikowania wyroku w Dzienniku Ustaw (z 2015 roku pod. poz. 932), tj. w dniu 1 lipca 2015 roku .

Powód jest uprawniony z tytułu autorskich praw majątkowych do przedmiotowej mapy na podstawie umowy licencyjnej wyłącznej z 13 lutego 2006 roku. Dodatkowo należy wskazać, że w umowie licencyjnej upoważniono powoda do dochodzenia roszczeń z tytułu naruszenia autorskich praw majątkowych do przedmiotowej mapy.

Naruszenie autorskich praw majątkowych polega na działaniu mającym za swój przedmiot wkroczenie w zakres cudzego prawa majątkowego, które może nastąpić w razie podjęcia działań polegających na korzystaniu z utworu, bez zgody uprawnionego. Podnieść należy, że każde wkroczenie w monopol prawnoautorski stanowi naruszenie autorskich praw majątkowych. Naruszenie nie musi polegać na „przejęciu” całości utworu, skorzystaniu tylko z fragmentów cudzego utworu bez zgody uprawnionego jest również naruszeniem autorskich praw majątkowych. Z kolei opracowanie cudzego utworu, w szczególności tłumaczenie, przeróbka, adaptacja, jest przedmiotem prawa autorskiego bez uszczerbku dla prawa do utworu pierwotnego, ale rozporządzanie i korzystanie z opracowania zależy od zezwolenia twórcy utworu pierwotnego (prawo zależne), chyba że autorskie prawa majątkowe do utworu pierwotnego wygasły (art. 2 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych).

Na ogół opracowania definiuje się jako dzieła recypujące z innego utworu treść, a zazwyczaj częściowo i formę, noszące piętno osobistej twórczości opracowującego i służące do rozszerzenia form komunikowania treści dzieła pierwotnego poza jego formą macierzystą. Tak jak w przypadku dzieł inspirowanych, przesłanka twórczości odgrywa tu zasadniczą rolę.

W świetle materiału dowodowego sprawy sąd uznał, że pozwany naruszył prawo powoda, jako nabywcy licencji, do korzystania z programu (...), ponieważ w maju 2012 roku rozpowszechnił na stronie internetowej zawierającej dane teleadresowe Studia (...) et B., fragment mapy, do której autorskie prawa majątkowe przysługują powodowi.

Materiał zgromadzony w sprawie, w szczególności wydruki zrzutów ekranowych potwierdzają, że fragmenty mapy, które znajdowały się na stronie internetowej pozwanego są tożsame z fragmentem mapy, do której autorskie prawa majątkowe przysługują powodowi.

Wysnucie powyższego wniosku jest możliwe już na podstawie porównania komputerowych wydruków obu map bez potrzeby sięgania do wiedzy specjalistycznej. Są one identyczne nie tylko pod względem kolorystyki czy układu ulic i sposobu ich oznaczenia, ale również umiejscowienia napisów, a nawet sposobu dzielenia nazw ulic. Tożsame są także lapsusy polegające na nachodzeniu na siebie nazw ulic czy też błąd w nazwie ulicy (...).

Wydruki komputerowe mogą stanowić dowód w postępowaniu cywilnym, co wynika z przyjętej powszechnie wykładni przepisów art. 308 k.p.c. Wydruki komputerowe stanowią bowiem "inny środek dowodowy", o którym mowa w art. 308 k.p.c. i art. 309 k.p.c., gdyż wymieniony tam katalog ma charakter otwarty. Jakkolwiek nie można przyjąć, że oświadczenie zawarte w wydruku komputerowym, korespondencji e-mailowej jest zgodne z rzeczywistym stanem rzeczy, to należy przyjąć, że przedmiotowy środek dowodowy świadczy o istnieniu zapisu komputerowego określonej treści w chwili dokonywania wydruku. (por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Krakowie z dnia 8 lutego 2013 r. - I ACa 1399/12 -, LEX nr 1362755, postanowienie Sądu Apelacyjnego we Wrocławiu z dnia 12 października 2012 r. I ACz 1810/12 - LEX nr 1223511).

Sąd przyjął zatem, że doszło do naruszenia majątkowych praw autorskich powoda poprzez rozpowszechnianie przez pozwanego na stronie internetowej bez wiedzy i zgody powoda Mapy Polski 2001, do której powód ma wyłączne prawo na podstawie umowy licencyjnej.

Dodatkowo należy podnieść, że mapa, która została rozpowszechniona przez pozwanego, stanowi element programu komputerowego, do którego licencję wyłączną posiada powód. Podlega ona zatem kumulatywnej ochronie prawnoautorskiej, nie tylko jako utwór kartograficzny, ale również jako element programu komputerowego.

W ocenie Sądu naruszenie dokonane przez pozwanego było zawinione.

W pojęciu „rozpowszechnianie” kryje się bowiem już intencja sprawcy, którą jest uczynienie utworu powszechnie znanym i w tym celu udostępnienie go innym osobom np. przez Internet. Przy czym nie można nieumyślnie „rozpowszechniać”.

Pozwany jako osoba mająca dostęp do strony internetowej, na której opublikowana była sporna mapa miał wpływ na treść zamieszczonych na niej publikacji. Był zatem zobowiązany do sprawdzenia czy publikowane na niej treści nie naruszają praw autorskich twórców.

Naruszenie zawinione w rozumieniu stosowanego przepisu art. 79 ustawy o prawie autorskim i prawach pokrewnych, to naruszenie popełnione zarówno z winy umyślnej, jak i nieumyślnej. Analiza materiału dowodowego nie budzi wątpliwości, że pozwany naruszył autorskie prawa majątkowe powoda w sposób zawiniony. Do stwierdzenia niedbalstwa (winy nieumyślnej) wystarczy, że sprawca przewidywał możliwość wystąpienia szkodliwego skutku, lecz bezpodstawnie przypuszczał, że go uniknie albo że skutku takiego nie przewidział, chociaż mógł i powinien był przewidzieć.

W chwili obecnej brak jest podstawy prawnej do żądania przez powoda trzykrotności stosownego wynagrodzenia, które w chwili jego dochodzenia byłoby należne tytułem udzielenia przez uprawnionego zgody na korzystanie z utworu, co nie oznacza, że powodowi nie należy się odszkodowanie. Trybunał Konstytucyjny w uzasadnieniu wyroku wydanego w sprawie SK 32/14 zaznaczył, że rozstrzygnięcie z 26 czerwca 2015 roku nie prowadzi do pozbawienia uprawnionych z tytułu autorskich praw majątkowych możliwości ochrony ich praw. Nadal mogą oni bowiem korzystać z szerokiego katalogu roszczeń ujętych w art. 79 prawa autorskiego, w tym - dochodzić naprawienia wyrządzonej szkody na zasadach ogólnych. Fakt poniesienia przez powoda szkody nie ulega wątpliwości. Jej wysokość, wobec braku jakichkolwiek wskazań w ustawie, należy określić na poziomie jednokrotności opłaty licencyjnej za używanie jednego fragmentu mapy (taką ilość wykorzystał pozwany) w czasie do 1 roku, która wynosi 699 złotych netto, a więc 859,77

złotych brutto. Brak jest danych dających podstawy do zasądzenia odszkodowania w innej kwocie , w szczególności wobec niewykazania, przez jaki okres czasu prawa autorskie powoda były rzeczywiście naruszane.

O odsetkach sąd orzekł na podstawie art. 481 k.c. Przy ustalaniu daty początkowej ich naliczenia sąd uwzględnił datę wezwania pozwanego do zapłaty oraz zakreślony mu przez pozwanego w piśmie z dnia 17 sierpnia 2012 roku termin spełnienia świadczenia.

W przedmiocie kosztów procesu sąd – na podstawie art. 100 k.p.c. – rozdzielił je stosunkowo, uwzględniając stopień wygrania sprawy przez powoda (33 %).

M. O. poniósł koszty procesu w kwocie 729 zł (129 zł opłata od pozwu + 600 zł koszty zastępstwa adwokackiego) , a pozwany – w kwocie 617 zł tytułem kosztów zastępstwa procesowego. Łącznie koszty procesu wyniosły 1346 zł. Strona pozwana przegrała sprawę w 33 %, powinna zatem ponieść 448,66 zł. Różnicę kosztów rzeczywiście poniesionych a kosztów należnych w kwocie 168 zł Sąd zasądził od powoda na rzecz pozwanego.